

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravljalstvo je v Mariboru.
Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more
govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.
Rokopisi se ne vračajo.

Nezaprite reklamacije so poštnine proste.
Telefon interurban št. 113.

Maribor, dne 8. januarja 1923.

Letnik XV.

Leto 1923 bo prineslo potom volitev marsikatero razčiščenje in lahko upamo, da bodo odstranile volitve vsaj v Sloveniji nasilje ter korupcijo, ki sta se s pomočjo policajdemokratske klike in samostojnežev že prav po balkansko razpasla po naših slovenskih pokrajinah. V notranjepolitičnem oziru torej si bomo Slovenci po volitvah kmalu na jasnem in bomo lahko rekli, da je v prihodnji narodni skupščini slovenski narod zastopan po od ljubeštva izvoljenih zastopnikih, ki se bodo potrudili, da mu v vsakem oziru pomorejo na lastne, samostojne noge.

Težji kot v notranjepolitičnem oziru bo popravek grehov dosedanjih vlad v zunanjepolitičnem, trgovskem in finančno-gospodarskem oziru. Zelo težak in morda tudi počasen bo dvig na ravni kar omenjenih poljih, ker so predvsem naši dosednji diplomati skoro popolnoma zavozili in zaigrali naše stališče napram Italiji.

Vedno in vedno smo upali, da se nam otvorita reška ali baroška luka, da pridemo na morje, da dobimo naša trgovina in industrija prosto pot v svet, a vse zaman. Vsled nezmožnosti naše diplomacije nadaljuje Italija tudi pod Mussolinijem napram naši državi isto dvolično politiko kot svojčas proti svoji zaveznici Avstro-Ogrski. Italijani pač znajo pri naši popustljivosti na navidezno mirni način odlagati izvršitev sklenjenih dogovorov, jih cepiti, sklepati nove sporazume, samo da nas leta in leta zavirajo v trgovskem in finančnogospodarskem razvoju.

Z Italijo sklenjeni sporazum v St. Margariti po našem delegatu demokratu dr. Krstelju glede izvršitve talpalske pogodbe je ostal do danes le na papirju. Naša diplomacija, ko nam je enkrat zaigrala Reko, nam ni znala pridobiti po pogodbi zasiguranega Baroša, naša trgovina in industrija sta vsled tega v zastoju.

Imamo sicer še nadalje sklenjene razne trgovinske pogodbe z Nemčijo, Čehoslovakijo in Poljsko, podaljšana je pogodba z Avstrijo, a ta naša po krivdi zadnje vlade nestalna valuta in vedno bolj propadajoči promet sta nam spremenila te pogodbe v papirnate pakete, od katerih nimata država in narod nobenih koristi, pač pa k večjemu kak premeten špekulant.

Naša zunanja politika ni torej storila nič, da pridemo v svet; a še slabše kot naš zunanji položaj stoji naša finančna in prometna politika.

Glede naših zavoženih financ ne bomo segali daleč nazaj, ampak samo pribijemo dejstvo, da nam je prismolil eno glavnih zaušnic v finančnem oziru policajdemokratski finančni minister Kumanudi s svojim Plavšičem.

Ko je moral zapustiti g. Kumanudi finančni portfelj, je za njim pogledal v državno blagajno sedajni minister financ g. Stojadinovič in podal za demokratiško gospodarstvo uničujočo sledečo izjavo:

Pred dvema dnevnoma pred odstopom je g. Kumanudi, moj prednik, odplačal Narodni banki dolg v znesku 130 milijonov dinarjev. Ravno isti minister, ki v svojem dolgoletnem poslovanju ni delal drugega, kot da je delal dolgov pri Narodni banki, ta gospod se je spomnil v zadnjih dneh svojega ministirovanja, da dolguje država Narodni banki 5 milijard in je vrnil 130 milijonov din. Ta vrnitev ne znači nič drugega nego iskreno željo: zapustiti nasledniku prazne blagajne in prvo skrb, kako bo plačal uradništvo in skrbel, da ne pride državni aparat v zastoj. (Tako Stojadinović o svojem demokratskem predniku).

Finančno delovanje g. Kumanudija je šlo edino le za tem, da dvigne potom dolarskega posojila našo valuto. Da bi njegova nakana vsaj navidezno uspela, se je poslužil pri prometu z devizami prav policajdemokratskih korakov. Zaključek njegovih nasilnih mer je še bil davno pred njegovim odstopom ta — padec valute na nižjo stopnjo, kot je bila pred zaključkom Bleerovega posojila. Nesrečnim policijskim korakom v prometu z devizami se je še pridružila letošnja slaba letina in treba bo dokaj časa, da si opomoremo iz grehov demokratsko zavožene finančne politike.

Novi finančni minister Stojadinović je ukinil vse policijske in policijske naredbe svojega prednika kot: oborožene pri Narodni banki, komisarje na borzah v Beogradu ter Zagrebu itd. in je s to ukinitvijo započel na novem temelju narodnega gospodarstva. G. Stojadinović hoče, da bodi v bodoče naše narodno gospodarstvo agilno, da se podpre produkcija, da se pomnoži delo in odstrani produktivni zastoj, ki je poguba za kapital in državljanje.

Isti, za celo državo pogubonosni grehi kot so se dogajali pod prejšnjo vlado in v finančnem ministrstvu jih moramo beležiti tudi v železniškem.

Amerikansko posojilo je bilo pred vsem najeto, da se popravi ter dvigne promet, a porabilo se je za ponesrečeno dviganje valute in mesto poboljšanja prometa imamo samo neznosno zvišane tarife in državne željeznice pa v boljševiškem razsulu.

Pri ravnokar omenjenih zunanje-političnih, trgo-

vinskih, finančnih ter prometnih razmerah se pač ne smemo čuditi, da draginja vedno bolj raste, da je produkcija nazadovala, da ni denarja v državnih blagajnah in ne v bankah ter ne v poljedelstvu — kratko in malo, da se je gospodarsko finančna kriza napram prejšnjim letom potom centralizma in nezmožne zadnje vlade katastrofalno poglobila.

Tako stojimo sedaj pred volitvami v najvažnejšem oziru — namreč — napram sosedom in doma na skrajno zanemarjenem finančno-gospodarskem polju. Edini up, da se izmotamo iz pogubonosnih grehov naših vladnih prednikov so nam volitve, ki nam bodo prinesle razčiščenje notranje politike in upamo, da nas bodo popolitveni vladinovi dvignili na ugledu napram svetu, pa nas tudi glede življenskih vprašanj rešili obupa.

Naloga prihodnjega parlamenta naj ne bo premljevanje fraz o narodnem edinstvu, prerokanje o zakonih glede zaščite države, kancelparagrafa in drugih takih policajdemokratsko-samostojnih nasilnosti, ampak poboljšanje grehov slabih vladnih prednikov in skrb za vsaj nekaj življenjskih drobtinic za naš bedni narod.

Sustersiĉ in Paŝiĉ. Zagrebška «Slob. Tribuna» piše: Sustersiĉ je bil v Beogradu. Obiskal je Paŝiĉa in da ne bo zamere tudi nekatere druge politike. Mudilo se mu je izjavljati, kako oĉaran je od Paŝiĉa, ki ga je naravnost fasciniral. O svojem politiĉnem programu in namenih je rekel: «Niŝem se ŝe odloĉil, ali naj grem v volilni boj ali ne, ker je to od marsiĉesar odvisno, kar spet ni odvisno od mene. Ko se vrnem v Ljubljano, se na vsak naĉin odloĉim pozitivno ali negativno. Če sploh grem v volilni boj, grem na temelju svojega programa. Moj program je pa dobro znan Sloveniji iz broŝure, ki sem je pred kratkim objavil. Iz tega programa je jasno, da med menoĉ in med klerikalno stranko ni in ne more biti kakih zvez. To je definitivno. Pozitivno torej ŝe ne vem, ŝe sploh in kedaj stopim v volilni boj. Če pa to storim ter se pojavim v javnem ŝivljenju, tedaj nastopim zopet s popolno odkritostjo. Lahko tudi pripomorem k konsolidiranju drŝave. Evo me, ŉe lahko koristim svojemu narodu, pripravljen sem in stojim na razpologo.» — Paŝiĉevi organi so zelo zadovoljni s Sustersiĉem ter storijo vse, da ga popularizirajo v Beogradu. Ni pa ĉloveka z one strani Save in Donave, katerega bi ti listi, ŉe je le malo neprijeten Paŝiĉu, ne bili ŝe obrekovali in ĉrnil kot avstriĉakanta. Dvŝerajšnjemu notornemu agentu cesarja Karla pa ustvarjajo dober glas, ker je «fasciniran» od Paŝiĉa. In prav je tako. Po volitvah si bomo ogledali skupaj Paŝiĉa, Sustersiĉa in Pribiĉeviĉa. — «Vreme» izdaje Ŝustersiĉu sprĉevalo, da je praktiĉen in pozitiven politik, ki raĉuna z dejstvi, «Balkan» pa piŝe o njemu: «G. Sustersiĉ je realist. On je uvidel, da je ta klerikalno-Koroŝeĉeva politika skoz in skoz napaĉna. Verjame in polaga velike nade v bodoĉnost naŝe danaŝnje kraljevine in zato bo zaĉel svoje delo na realni podlagi. Brat Sustersiĉ, ki je uvidel svoje napake, storjene v emigraciji, se je popravil in skesal, zato pa mora in treba uŝivati simpatije celega srbskega naroda, ker je njegovo sedanje delo drŝavnotvornejŝe od Koroŝeĉevega, Roŝkarjevega in drugih nadpriĉateljev te drŝave. — K temu bi mi lahko samo ŝe pripomnili, da Sloveni ne bodo pozabili onih, ki uŝivajo «Balkanovo» po-nvalo.

Minister pravde dr. Lazar Markovič je izstopil iz uprave državnih monopolov, to pa getovo samo zato, da radikalci lahko sedaj vse, kar se je tam zagospodarilo, zvalijo na demokrate. Iz dohodkov monopolске uprave so bili določeni gotovi odstotki za invalidske in druge podpore. Invalidi so končno le dobili dober milijon, več pa menda ni in minister Markovič se odmika in na vse, kar se bode od vlade tirjalo iz monopolске uprave, bode tudi on lahko odgovarjal: Kaj meoriga — nema i neznam ništa!

Taktika Stojana Protiča. V četrtkovem »Radikalu« je izšel proglas Stojana Protiča, ki je namenjen vsem njegovim prijateljem in somišljenikom v imenu neodvisne, svobodoumne radikalne stranke. Stojan Protič svetuje svojim prijateljem, naj ostanejo z ozirom na splošni položaj v stiku z radikalno stranko, ki jim je najbližja po svojem programu od septembra 1922, po resolucijah iz leta 1921 in po svojem statutu in ker je potrebno, da se radikalna stranka navda z narodnim duhom, ki je prej vedno vel v njej, in da se pomladi in opreži. Neobhodno je potrebno, da se njegovi prijatelji sporazumejejo z radikalno stranko tudi pri postavljanju kandidatnih list ter da posvetijo svojo pozornost kandidatom v okrožjih in okrajih, ki morajo biti predstavitelji ljudske volje in radikalnega programa. Kjer se sporazum ne bi mogel doseči, priporoča Stojan Protič, naj nastopijo z ozirom na krajevne razmere s posebnimi kandidatnimi listami ali pa sklenejo kompromis z drugimi strankami. V tem slučaju pa naj vprašajo prej

njega za svet. Kakor poročajo drugi beograjski listi, bo Protič kandidiral na treh mestih: v kruševačkem okrugu, v Banatu in Bački. Njegov pristaš in sodruknik pri listu dr. Momčilo Ninčič najbrž ne bo kandidiral, oziroma ni še znano, kje. — Iz prej označenega proglašaja vidi, da Protič še vedno prepušča času in bodočnosti, da razkrinka Pašičevo politiko ter izčisti radikalne vrste.

Pred povišanjem taks in pred novimi vojnimi bremenmi. Gospodarsko-finančni ministrski odbor se je posvetoval glede povišanja državnih dohodkov sploh in posebej še glede povišanja taks na prošnje ter se bo o tem še na drugih sejah govorilo. — Zunanji minister se je posvetoval z vojnimi ministrom in govori se, da gre za razne vojne nabave in seveda zopet za vojne kredite.

Pred obsodbo bolgarskim ministrov medvojnega režima. Bolgarski minister pravosodja Janev je predložil parlamentu načrt zakona za narodno sodišče, ki bo sodilo bivše ministre Daneva, Malinova in Kosturkova. Sodišče bo obstajalo iz treh vrhovnih svetnikov kot predsednikov in 30 narodnih sodnikov. Razprava se mora vršiti hitro in obsodba mora biti izrečena tekom enega meseca. Načrt zakona pride pred prihodnjo narodno skupščino.

Atentat na češkega fin. ministra. V petek dopoldne je bil izvršen revolverški atentat na čehoslovaškega fin. ministra dr. Rasina v trenutku, ko je ta stopil iz svojega stanovanja in hotel sesti v avto. Atentator je oddal dva strela ter ministra težko ranih na boku. Minister dr. Rašin pripada narodno demokratski stranki in je že v drugič finančni minister v republiki, atentator je pa bančni uradnik Jožef Soupal iz Nem. Broda, bivši legijonar, ki pa izjavlja, da ne pripada nobeni stranki, in da je napadel iz lastnega nagiba ministra radi njegovega delovanja. Minister dr. Rašin je imel v zadnjem času ostre spore z legijonari.

Proti francoski okupaciji ruhrskega ozemlja ter raznim revkvizicijam v Nemčiji se je izrekla komunistična stranka in za njo še druge delavske organizacije. Iz Moskve se pa čuje, da je sovjet narodnih komisarjev sklenil izjaviti zavezniškim vladam, da bodo v slučaju antantnih represalij nad Nemčijo aretirani in zaprti v koncentracijske tabore vsi inozemci v Rusiji in sicer: Francoci, Angleži, Italijani, Srbi, Romuni in Poljaki.

Pariška konferenca je prekinjena. Ugotovljeno je, da se difference med zavezniki ne morejo spraviti v soglasje. Ministrska predsednika Anglije in Francije sta pred razstankom izmenjala sicer nekaj lepih fraz, ki pa ne morejo prikriti globokega razdora. Francija hoče zasesti ruhrsko ozemlje in angleški listi že sedaj računajo, koliko vojakov rabi za to in kako bo nadaljnji razvoj njen položaj oslabel.

Lozanska konferenca. Turki vztrajajo na svojih zahtevah in pričakuje se odgoditev lozanske konference, ki bi se nadaljevala kedaj pozneje.

Ruski begunci na Poljskem. Poljsko ministrstvo za notranje zadeve je izdalo zakonski predlog, s katerim se urejajo pravni odnosi ruskih emigrantov v Poljski in s katerim se dele Rusi na tri skupine. K prvi skupini spadajo Rusi, ki so živeli v Poljski še pred svetovno vojno, k drugi oni, ki so legalnim potom prišli na Poljsko do 12. oktobra 1920 in končno oni Rusi, ki so dospeli v Poljsko po 12. oktobru 1920. Prva kategorija uživa popolno svobodo kretanja, drugi kategoriji je svoboda omejena v toliko, da mora svoje dokumente vsako leto na novo vidirati. Oni pa, ki so dospeli na Poljsko po 12. oktobru 1920, morajo navesti tehtne politične razloge za svoje bivanje na Poljskem. — Celo Poljska, ki se je z Rusijo tepla, nadzoruje ruske begunce, naši vladi pa to še na misel ne pride. Wranglovci so pri nas prava država v državi in njeni ljudje uživajo celo več podpor in svobodščin kot domačini.

ČLOVEK Z BOMBAMI.

Okožni načelnik Dimitrije Grudič v Tuzli je pred dvema leti na Božič s svojimi žandarji in nekakimi dobrovoljci izvedel krvav pogrom nad stavkajočimi rudarji in seljaki, ki so izgnane rudarske družine iz osmiljenja vzeli pod streho, ko so ob Novem letu 1921 policaji po Vukovaru razobešali pravkar izdano obznanje, so sredi trga ubili zaupnika komunistične stranke Zupanca, žandar iz Srbije je v vlaku ustrelil brez vsakega povoda mirnega potnika iz Zagreba Zlatko Arnolda, financar iz istih krajev je v Bos. Krajini ustrelil hrvatskega kmeta Dobriča, prikrivajoč svojo osebnostno mržnjo s pretvezo, da je žrtev s proslavo Kemalistov žalila državo, v Zagrebu je padel od fašistovske kroglasti mirni mešan Rožič itd., po političnih osumljencih zlasti iz delavskih krogov so padale batine in tudi smrtonosni udarci in v zadnjih dneh pretečenega leta

je moral videti tudi Split, kakšne ljudi vzgaja ter drži režim v svoji službi.

29. decembra proti večeru je bila vržena bomba v upravnništvo lista «Nova Doba» in kot žrtev je padla mlada nameščenska Bonačić. Split je temperamenten, govori tudi o bombah, samo učinki bombe so bili redko-komu znani. Moral je priti Stevo Suić, Srbin iz Banata, pripravnik finančne kontrole, pravi zagrebški «Jutarnji list», da se bomba čuje, da se spoznajo njeni učinki in da gre meščanstvo iznenadeno in ogorčeno za krsto nedolžne žrtve. Atentator je po svojem delu šel v vojašnico ter se mirno vlegel, kot da bi se ničesar ne zgodilo. Bombo je vrgel kakor jabolko ali kamen ter dalje brezbrizno odkorakal. Neki deček ga je slučajno videl in tako so ga redarji iz postelje odvedli s seboj, ko so v njegovem kovčegu našli dva noža in še eno ročno, angleško bombo, enako oni, ki je eksplodirala v upravnishtvu. Še le v razbiti in okrvavljeni upravniški sobi je priznal svoj zločin. Bombe pravi, da je prinesel s seboj iz prejšnje službe v pogranični trupi.

Na dan zločina se je že popoldne v gostilni prepil z nekimi meščani, enega je s puško trikrat sunil v trebuh, potem pil z nekimi kusi, finančnimi stražniki in — no proti večeru se je spomnil, da je bila v listu «Život» o njem radi nekega izgrede priobčena grajalna notica, da je ta list gotovo «protidržaven» in da bi bilo treba nekaj storiti. Šel je po bombo, naletel je v naglici baje na upravo «Nove Dobe» in tu jo je vrgel, kakor pravi z namenom, da pokvari mašine in ne, da koga ubije.

Suić je star blizu 30 let, v Splitu je že 6 mesecev, med vojno je bil nekaj časa komit, pozneje v raznih srbskih vojaških oddelkih, pred finančarsko službo pa med graničarji, od koder je tudi bombe prinesel, da sam deli pravico radi razžalitve take osebe, kot je on, — finančar, prej komit, graničar itd., ter da presoja liste glede državotvornosti in da «protidržavnim» ruši «mašine». Pred tem zločinom se je izkazal z raznovrstnimi izgrede.

Mož si je v svojih službah enako načelniku Grujiću, žandarju, ki je ubil Arnolda, finančarju iz Bos. Krajine in celi vrsti raznih oblastnikov in orjunciev — prikrojil poim «državotvornosti» po tem, kar njemu samemu prija in prilastil si je tudi pravico, da zalezuje «protidržavne» elemente po svoje ter se nad njimi tudi po svoje znaša. V tem ga je podpiralo seveda tudi to, da je lahko prenašal iz ene službe v drugo bombe in ker za prejšnje izgrede ni nikomur odgovarjal.

Zanimiv kandidat. Iz Beograda se čuje, da bo tudi bivši črnogorski vojni minister general R. Vešović stopil v volilni boj in sicer v Črni gori s svojo samostojno neodvisno listo. General Vešović je zanimiva balkanska prikazen. Ko so Avstrijci leta 1916 zasedli Črnogoro, je ostal doma. Mogoče radi tega, ker je sam kralj Nikita pred svojim odhodom priporočal, naj nekaj veljakov doma ostane, da bodo narodu svetovali ter zanj posredovali pri okupacijski oblasti. Črez nekaj mesecev se je pa avstrijsko guvernerstvo naenkrat spomnilo, da bi general Vešović znal biti nevaren, da že zbira bивše črnogorske oficirje, da kuje zarote in sklenilo ga je internirati. Vešović je stanoval s hčerkami Zoro in Darinko pri svojem očetu v vasi Bare Kraljske, kjer sta bivala tudi dva njegova brata profesor Jagoš in visokošolec Vljak. Ponj je prišel neki oficir z avtomobilom. General Vešović je oficirja mirno sprejel in v spremstvu svojega brata je odšel z njim od hiše, ki je stala daleč na bregu do avtomobila, ki je čakal spodaj na cesti. Ko so šli skozi sotesko po ozki stezi, je Vešović ubil avstrijskega oficirja ter z bratom utekel v gozdove. Vojaki, ki so čakali na cesti, so šli v hrib iskat svojega komandanta. Našli so mrtvega in začele so se represalije. Vešovićevo rodbino: starega očeta Luko, hčerki in brata Vljaka so prignali v Kolašin v zapor, premožene so zaplenili in vojska oblast je razglasila, da bosta oče in brat obešena, če se general v sedmih dneh ne preda. Ta se ni predal, temveč je v črnogorskih gorah organiziral malo komitsko četo. Očeta niso obesili, ker se jim je zdel prestar, internirali so ga, obesili so pa brata Vljaka in še razne druge, ker se je avstrijska krvoločnost vzbudila in je vsak okrajni oficir hotel najti nekaj pomočnikov generalovega bega in komitovanja. Krvniški posel je vršil sarajevski rabelj Seifert, ki je še danes na «službi» in je v Zagrebu obesil komunisto Aliagića. Nekaj mesecev pred preobratom se je Vešović predal, ker so mu obljubili amnestijo, vrnitev premoženja, svobodo rodbine itd. Zaprl ga sicer niso, v drugem so ga pa Avstrijci goljufali. Hčerki sta bili internirani dolgo časa v Ptuju, zadnji čas z očetom vred v Karlsteinu, po preobratu se je pa Vešović podal v Beograd, kjer je bil sprejet v vojsko. Ko se je pa nekoč doma v Črni gori vpričo režimsko-strankarskega nasilja izrazil, da ni bolj kot je bilo pod Avstrijo itd. je bilo to koncem oktobra leta 1919 povod za njegovo aretacijo. S svojim sinom konjeniškim poročnikom je bil v Beogradu skoraj leto dni zaprt, pri razpravi pa oproščen. Od tega časa živi v Črni gori na posestvu, kolikor mu je od tega iz avstrijske okupacije ostalo in evo ga sedaj — kot kandidata. Ne da se reči, kako bo vlada nastopila proti njegovi listi. Trda in zvita balkanska glava je asić — Radomir Vešović pa tudi.

Veliki župani dobijo avtomobile. Komaj so imenovani veliki župani, že prihaja tudi vest, da dobi vsak novi veliki župan državni avtomobil in se bo vozil na državne stroške. Baje se zgodi to, da gospodje veliki župani pridejo bolj v stik z ljudstvom. No, mi sodimo, da je to bolj v volilne svrhe. Če se po mariborski oblasti že vozi dr. Kukovec z avtomobilom — ker ima od enega volila do drugega strašno daleč — zakaj bi bodoči radikalni kandidati ne imeli na državne stroške

te ugodnosti?! Začenjajo se tisti ogromni stroški, katere smo naznanili že takrat, ko smo našli škodo, ki jo imajo davkoplačevalci od oblastne ureditve. Sedaj imamo kopico velikih županov, vsak dobi en avtomobil, čeravno še pisarne in družega nima, vsak avtomobil bo stal okroglo pol milijona, vzdrževanje, stroški za šoferja in bencin vsako leto tudi najmanj 150.000 do 200.000 in ti ljubi davkoplačevalec boš capljaj s strganimi čevlji in luknjasto obleko, da odrajaš svoje fronke na davkariji!

Dnevne novice.

Shodi SLS so se vršili: dne 6. januarja predpopodne v Gornji Polskavi pod predsedstvom g. Korena. Poročal je poslanec Zebot. Isti dan popoldne v Slivnici pri Mariboru. Predsedoval je g. Stefan Falez, a govorili so: poslanca dr. Hohnjec in Zebot ter posestniki gg. Ferdo Lešnik iz Framu in J. Kolman iz Slivnice. Dne 7. t. m. je bil shod SLS v St. Petru niže Maribora. Shodu je predsedoval župan g. Fluher, a govoril je poslanec Zebot. Po shodu se je vršil občni zbor krajevne stranke organizacije, ki je ena najbolj delavnih naših političnih organizacij na Spodnjem Štajerskem.

Tečaja za zaupnike in organizatorje SLS v Framu in Radvanju pri Mariboru sta lepo uspela. Na prvem sta predavala poslanec Zebot in župnik g. Sagaj, a na drugem poslanec Zebot in prof. Vesenjaj. Če se želijo kje enake enodnevne tečaje med tednom, naj to takoj javijo tajništvu SLS v Mariboru.

Ferdinand Gologranc. V Gaberju pri Celju je dne 5. januarja po kratki boleznii nenadoma preminul stavbenik g. Ferd. Gologranc. Bil je daleč na okrog poznan in obče spoštovan mož. Stavil je več cerkva, med drugi mi tudi veličastno cerkev v Vojniku, za katero je s pokojnim župnikom Vodušekom vred žrtvoval velike svote denarja. Blagemu pokojniku večni mir in pokoj, zalujoči rodbini pa naše sožalje!

Proletarec Anton Kristan je razrešen dolžnosti kot direktor na državnem imetju Belje in se preseli te dni v Ljubljano med druge, pod palcem masne proletarce.

Dr. Novačanova republikanska stranka je sklicala za večerj dne 7. t. m. svoje pristase v Celje. Na to zborovanje je povabljen tudi Radič in bodo ob tej priliki postavili republikanci svoje kandidate.

Delo radikalnega ministra. Ministrstvo prometa je dolžno raznim zagrebškim in beograjskim firmam na milijone dinarjev. Te firme čakajo že mesece in mesece na izplačilo. Poprej ni bilo denarja ali pa so bile razne krize in sedaj zopet pravi novi prometni minister dr. Velizar Janković, da ne more izplačati, ker ni denarja. Te dni je pa isti minister odredil, naj se takoj izplača dolg od 6 milijonov dinarjev Delniškemu društvu za železniške in prometne potrebe v Beogradu, kateremu društvu on sam predseduje in je tako pri njem močno zainteresiran. Izplačilo je bilo takoj izvršeno in v podjetniških krogih ter med drugimi upniki prometnega ministrstva vlada radi tega opravičeno ogorčenje. — Najboljše bi bilo, da si druga podjetja kot upniki prometnega ministrstva vzamejo radikalnega ministra za akcionarja, da pridejo do poravnave starih dolgov.

Novi okrožni zdravnik. Dne 6. t. m. je nastopil dr. Franc Smrdu mesto okrožnega zdravnika v Marnbergu. Od Maribora do Dravograda Dravska dolina na levem bregu ni imela že dalje časa nobenega zdravnika. S svojo mnogoletno bolniško prakso in ljudomilim obnašanjem bode novi zdravnik gotovo hitro pridobil ljubezen ljudstva v svojem okrožju. Obojestransko čestitamo!

Zalostne poštne razmere na Dobrni pri Celju. — Skrajno vznevoljeni smo bili, ko je v pozni jeseni nehala naša pošta voziti v Celje in nazaj. Zdaj smo morali veseli biti, da nam poštni sel enkrat pošto prinese iz Vojnika. Kam smo prišli! Svoje dni je leto in dan vozila pošta, da, v sezoni od 1. V. do 1. X. celo dvakrat na dan. Kaj le poštni erar misli. Poštna uprava, država kot taka, bi morala ravno za pošto najbolj skrbeti, da bi vezala tako oddaljene pokrajine in posamezne točke kar najbolj ugodno. Lani je bilo na Dobrni toliko gostov, kakor gotovo nikoli ne poprej in sicer največ iz daljnega juga. Zdaj pa taka slaba poštna zveza. Telefon imajo naši sosedji, kakor Vojnik, Zalec in seveda Celje, na Dobrni ga pa ni. Pač sramota! Tu se sestanejo trgovci v toplicah, pa spet ta ovira. Tolaži nas pa vest, da dobimo letos vendar telefon in da bo spet pošta vozila po dvakrat dnevno v Celje in nazaj. Če se že na toplice niso leta in leta ozirali merodajni krogi, deželni odbor in zdaj država, upamo, da bo premogokopna družba «Mirna» vse storila v prospeh prometa. Železnice nam je treba in ne bo preje zlata Dobrna prišla do zaslužene veljave, dokler nas ne bo tista spajala s svetom.

Koncert pevskega društva na Dobrni pri Celju. Na Silvestrov večer je priredilo naše pevsko društvo pod vodstvom vrliga pevca č. g. Hrastelja v kavarniški dvorani svoj prvi koncert. Udeležba je bila častna in so Dobrnčani s tem pokazali, da znajo ceniti veliko kulturno delo našega g. kaplana. Program je bil pester in srečno izbran. Ugajale so zlasti slovenske narodne pesmi, katere je moški zbor podajal s čustvom in harmonijo, ki je izabljala velik aplavz. Zbor je proizvajal tudi težje skladbe Hajdriha, Satnerja, Aljaža in drugih ter pokazal s tem, da goji tudi umetno glasbo. Le tako naprej! Mi Dobrnčani pa smo ponosni na svojo pevee.

Izza kulis Pribečevičeve prosvete. Ko je še ministroval prosveti g. Pribečevič, je poslal v Prago radi inšpekcije naših visokošolcev profesorja Prohasko, ki dobiva kot nepotrebnii inšpektor masne dnevniice. Pro-

haska je do danes zase položaj v Pragi do dobra izkoristil, a ne za dobro naše omladine, ampak demokratske stranke. G. Prohaska je namreč porazdelil visokošolce v vojvodinski, srbijsanski, črnogorski, dalmatinski, slovenski ter hrvatski tabor. G. inšpektor se sedaj trudi na vso moč, da te dijaške tabore demokratizira in napravi iz naših omladincev — pionirje za demokratsko stranko. Še pred svojim padcem so nagradili demokratje Prohasko, premestivši ga iz zagrebške trgovske šole kot profesorja na beograjsko gimnazijo. Beograjska «Tribuna» sedaj zahteva od novega prosvetnega ministra, naj odpokliče Prohasko iz Prage in ga nastavi zopet kot profesorja, ker je baje dober šolnik, država bi si prihranila njemu čisto po nepotrebnem plačevane dnevniice, naše praško dijaštvo bi bilo rešeno strankarske odgoje, ki ga samo ovira pri študijah.

Dalmatinci in Hercegovci gladujejo po dr. Žerjavovi krivdi. Po delih Dalmacije in Hercegovine je že zavladal glad. Od vladne strani se dosedaj ni storilo nič, da se odpomore izstradanim krajem. Osnovale se je sicer nekoliko pomožnih odborov za odpomoč pasivnim krajem, a storili niso skoro nič. Te dni se je mudila pri ministrskem predsedniku Pašiču deputacija iz Gacka in prosila prehrane za gacki srez. Odposlanci so slikali Pašiču glad in umiranje ljudi po teh krajih radi pomanjkanja prehrane. G. Pašič je deputacijo poslušal mirno in jo nato poslal k ministru socijalne politike in ta je dirigiral konečno te ljudi do finančnega ministra. Pa niti g. Pašič, niti finančni in ne minister za socijalno politiko niso prav nič drugega ukrenili glede pomoči od gladu umirajočim, kot da so pogledali v blagajno ministrstva za socijalno politiko. Pri pogledu v to blagajno so doznali, da je prazna prav do dna in da je bivši minister za socijalno smrt dr. Žerjav izčrpal in uporabil fond tega ministrstva za bogzna kake namene. Za od gladu umirajoče Dalmatince in Hercegovce nimajo šef vlade in dva ministra niti vinarja podpore, za volitve pa se bodo izmetali milijonski fondi iz državnih blagajn!

Stanovanjsko sodišče. Na podlagi stanovanjskega zakona in pravilnika se osnuje pri ministrstvu za socijalno politiko stanovanjsko sodišče. Poleg tega višjega sodišča se bodo osnovali po vsej državi stanovanjski odbori, ki bodo reševali v prvi inštanci predložene spore ter vse druge zadeve, ki spadajo v njihov delokrog.

Glavne gospodarske izpremembe pri Narodni banki v letu 1922. Glasom poročil Narodne banke imamo zaznamovati sledeče glavne izpremembe: država je namesto pomnoževanja bankovcev dobila kredit. Kovinsko kritje je znašalo začetkom leta 1922 401 milijon in sicer 74.2 milijonov v zlatu, 16.73 milijonov v srebru in 308 milijonov v valutah. To kritje se je do konca leta zmanjšalo za 53.3 milijone in znaša torej ob Božiču 348.1 milijonov. Obtok bankovcev je narastel v tem letu za 196.08 milijonov in znaša torej 4863.08 milijonov. Vse številke so v dinarjih.

Sprememba voznega reda. Na progi Maribor—Spilje—Ljutomer odhaja od 8. januarja naprej jutranji vlak za potnike iz Maribora že ob 6.18, mesto ob 6.38. Popoldanski vlak odhaja že ob 16.45, mesto 17.15.

Teolog za davkarja sposoben. Načelnikom generalne direkcije posrednih davkov v Prizrenu je imenovan profesor bogoslovja Peter Kostić. Ta novi prizrenski načelnik bo razumel o posrednih davkih ravno toliko, ko kak davkar o bogoslovju.

Lepo državno darilo. Finančni minister je odobril kredit 100.000 din., da se dozida palača episkopu v Nikšiću.

Iz Maribora.

MARIBORČANOM IN ŠTAJERCEM V POUK IN ZABAVO.

A) Kako hoče gospodariti župan Grčar?

Po krivdi župana Grčarja in njegovih trabantov Kolbesena in Bahuna pričenjamo novo leto brez odobrenega proračuna na podlagi dvomesečnega provizorija. Potreba temeljitega razčiščenja, kakor so to dokazali zastopniki SLS v občinskem svetu pa tudi biokratske metode naše uprave zamorejo redno gospodarstvo onemogočiti še dalje. Tako pridemo v sistem negotovosti, nejasnosti in labilnosti, kakor ga predobro poznamo iz našega državnega gospodarstva v Beogradu in avstrijske Körberjeve «fortwursteln». Župan je moral deloma iz obravnave proračuna za leto 1922, deloma iz raznih drugih okolišnosti, posebej še iz ozirov na deficit in sistem zahtevanega kritja to predvidevati, vendar je nalašč odlagal in zavlačeval razprave iz neznanih nam vzrokov in nagibov, menda je mislil, da bo mestni občinski odbor k njegovim proračunski umetnosti v formalni seji napravil «kokus, poskus, konec». Toda kaj takega je smel pričakovati od svojih ožjih somišljenikov, ki večjemu še od demokratske elite, od naših zastopnikov pa gotovo ne, kajti oni se predobro zavedajo prevzetih dolžnosti, ki nalagajo minucijozno tankovestnost pri upravljanju javnega življenja.

B) Proračunske potrebščine in kritje.

Glasom poročila mestnega knjigovodstva znašajo potrebščine za leto 1923 D 5,096.650.50 in redno pokritje D 3,552.557.50, torej znaša primanjkljaj D 1,544.093 in bi se morala ta svota kriti ali s posojilom ali z novimi davki. Župan s svojimi se je odločil za nove davke.

Pred vsem nastane vprašanje, ali so postavke v proračunu točne, ali niso mogoče tako med dohodki kakor med stroški postavke, ki so stavljene v proračun bolj laksno in nekako bolj širokovestno. Nadalje je vprašanje, ali so izdatki res stvarno brezpogojno po-

trebni in neodložljivi. Še le po ugotovitvi in pojasnitvi teh dveh točk lahko pojdemo k tretji: ali imamo deficit in če ga imamo, kako ga krijemo. Naj omenjamo kar vnaprej, da se govorniki iz vrst županovih pristašev torej socialnih demokratov, priznavajo kratko malo visoke postavke kot utemeljene in da jih hočejo kriti pretežno z najbolj nesocialnimi davki.

C) Preveč uradništva.

Dognano je, da ima mariborski magistrat sorazmerno veliko preveč uslužbencev. Ravnotako je znano, da nekateri uslužbenci celo med svojimi uradnimi urami niso v uradu. V tem oziru je zahteva upravičena: nastavljeni naj se primerno plačajo, a naj za to plačilo tudi res delajo! V tem smislu je predlog SLS, da se mestnemu magistratu naroča, da preštudira posebej knjigovodstveni in stavbeni urad ter primerja njegovo poslovanje z enakimi uradi drugih mest ter stavi predlog o reorganizaciji in o kontroli izdatkov.

Isto, kakor v stavbenem uradu velja tudi o nekaterih mestnih podjetjih. Zato je utemeljena in samoumevna zahteva, da se predložijo natančni obračuni mestnih podjetij, ki niso v občinskem proračunu za leto 1923 in to so posebej električno podjetje, plinarna, premogovna komisija, in pogrebni zavod. Tudi glede teh točk zahteva zastopstvo SLS popolno jasnost!

Glede zaposelnosti mestnih uslužbencev je predlog naše stranke: »Personalni in finančno gospodarski odsek imata nalogo, da takoj preiščeta poslovanje vseh oddelkov mestnega magistrata, ugotovita delo posameznih mestnih uslužbencev po številu rešenih aktov in drugih poslih, ter poročata obč. svetu o preiskavi glede zaposlenja nameščenec, oziroma o odpustitvi nepotrebnih pisarniških moči.

C) Proti površnemu gospodarstvu!

Večkrat se je dogajalo, da je župan s predstojnikom računskega oddelka kar na debelo prenesel svote dodeljenih kreditov iz ene postavke, odnosno fonda v drugega. Izvrševali so se takomenovani virnaji iz enega predvidenega kredita v drugega. Na ta način postane vsako redno gospodarstvo nemogoče in vsak proračun smešen. Zato se je od naše strani storil predlog, da so virnaji v proračunu nedopustni in se smejo v nujni potrebi izvršiti le na podlagi prihodnjega sklepa občinskega sveta, župan in predstojnik računskega oddelka ter glavni blagajnik pa so odgovorni s svojim pomeženjem za izplačilo nelikvidnih in nedovoljenih svot.

Prav idilično je mestna blagajana, odnosno računovodstvo ravnalo pri sestavi proračuna za šolstvo. Imamo sicer nekaj mestni šolski svet, toda ta postavno predpisanega proračuna ni videl in o njem ni sklepal. Gospodje pri mestnem računovodstvu in pa šolski voditelji so stopili skupaj ter se lepo pomenili, češ: kaj predpisi, kaj šolski svet! Takšno gospodarstvo ne more obveljati, čeravno se g. župan s tem strinja in je to za šol. vodje, recimo prav komodno in — principijelno in taktično važno v smislu stališča UJU, ki hoče pač, da ljudstvo plača, ne bi pa smelo imeti nič govoriti in odločati. Proti takšnemu kršenju postav in predpisov in proti uveljavi takšne prakse je klub SLS vložil sledeči predlog:

»Potrebščine ljudskih in meščanskih šol se morajo vsako leto določiti potom preliminarne od strani mestne ga šolskega sveta, ki ima nalogo, skrajno varčevati in priznavati le najnujnejše izdatke. On je tudi odgovoren za vsako zlorabo pri izplačilih in uporabi dovoljenih kreditov. Kredit za šolske potrebe se skrči v letu 1923 od predlaganih 268.215 D na 200.000 D. Ostalo svoto 68.215 D se določi za fond za nakup šolskih knjig in knjige dodeljene v izposojevalne namene revnim otrokom na posamezne šole. Mestni šolski svet imenuje tudi iz svoje sredine ali pa iz vrst meščanov za vsako šolo primerno osebo, ki ima nalogo, da nadzoruje sestavo proračuna in uporabo dovoljenih kreditov za šolske potrebščine dotične šole.

Tudi glede realke smo na stališču, da vzdržuje država to šolo, kakor jih vzdržuje drugod v naši državi iz svojih sredstev, zato zahtevamo, da se potrebščine za državno realko črtajo, za poslopje pa država plačuj občini najemnino.

D) Odvržimo balast.

Vzdrževanje vojašnic in poprava taistih je stala mestno občino v preteklem letu 68.924,05 D, najemnina pa 30.590,73 D, torej presegajo samo v preteklem letu vzdrževalni stroški najemnino za 38.333,52 D. Že v letu 1921 smo ugotovili isto dejstvo in zato predlagali, naj erar poslopja kupi. Toda župan se za izvršitev tega predloga ni zadostno brigal.

Podobno je sicer z mestnim kopališčem, kjer so sicer kopeli precej drage, toda občina ima kljub temu izgubo. Zato je umestno, da se izroči kopališče privatniku v najem ali celo v skrajnem slučaju prodaja.

E) Kako hočejo kriti izdatke?

Da bi krili vse izdatke in deficit, predlaga župan v soglasju s svojimi pristaši sledeče doklade, naklade, pristojbine in davščine:

1. Od zemljiškega in hišno-najemniškega davka doklado 40 odstot.
2. Na kontingentirano in nekontingentirano pridobnino, plačarino in krošnjarino 87 odstot.
3. Na rentnino 65 odstot.
4. Doklada na drž. užitnino se zviša od 200 odstot. na 400 odstot., odnosno se uvede naklada 1 D od v mesto uvoženega, odnosno povzitega vina. (Živeli vinopivci, že sedaj plačate občini D 2,80 in državi D 1,40, sedaj zahteva župan še en dinar in država hoče tudi še en dinareček pri litru. Producent pa naj potem men- da da vino zastonj)!
5. Naklada od hl sadjevca 5 D.

6. Naklada na hl piva 50 D, torej pri litru 1 krono več.

7. Naklada od hl žganja 20 D od alkoholne stopnje, ravnotako od oslajenega žganja in likerjev.

8. Naklada od steklenice šampanjca 25 D, torej 10 din. več, kakor dosedaj.

9. 4 odstot. kanalske pristojbine od najemnin do- nosa hiš.

10. 20 odstot. gostaščine pristoj. od najemnin do- nosa hiš.

11. 12 odstot. vodovodna naklada od najemnin do- nosa hiš.

Pri tem se sedanja cena za večjo uporabo dvigne od 3 K na 4 K pri kub. metru. Hvala Bogu, tudi vodo nam bolj obdačijo socialisti!

12. 30 odstot. davščina prenočišč.

13. Davščina na vozila.

14. Davščina od gostov v gostilnah in kavarnah po 1 dinar.

15. Davek na razkošje — bar — se zviša od 10 odstot. na 20 odstot.

17. Pasji davek je 100 din. od vsakega psa vzem- ši pse-čuvaje. (Ž ozirom na to, da se število vlovov kljub vsej policijski varnostni organizaciji množi, pozdravljamo z zadovoljstvom, da se favorizirajo psi- čuvaji).

Poleg teh deloma v prejšnjem obsegu obstoječih, deloma zvišanih davščin in dajatev pa hoče župan Grčar s svojimi socialnimi demokrati in novimi za- vezniki demokrati vpeljati še sledeče

F) nove davke:

1. Uvoznino od vsega, kar prinesejo in pripeljejo okoličani na trg.

2. davščino na listke v gostilnah in kavarnah in sicer 5 odstot. od vsake cehe!

3. davščino od nezazidanih parcel.

Ta je po predlogu »strokovnjaka« Bahuna takšna, da se parcela v 6 letih kratkomalo konfiscira, ker pla- ča lastnik od nje 100 odstot.

4. Davščina na vrednost prirastka še ni ugotovlje- na, pa gospod Bahun bodo že napravili, da bo tudi iz tega prometnega davka nastal davčni monsturm.

Prav lepo pri tem je še, da hočejo čisto v smislu novega predloga o izjednačenju direktnih državnih davkov predpisovati nekatere davščine, odnosno dokla- de sami in ne več pustiti tega posla državnim davkar- jam. Prav nič jih ne moti, da so vsi sloji na svojih strokovnih zborovanjih in v glasilih to odklonili. Mo- goče še pridete gospodje okrog g. župana na misel, da v to srčno nastavite nekaj srbijanskih davkarjev, saj se sliši, »da so tam doli zaradi pomanjkanja opravila« nekaj davkarij zaprli.

S kritiko novih nameranih davkov smo se že ba- vili, storili bomo to tudi še podrobno v bodoče.

Kratek zaključek te dolge, žalostne »pesmi« o so- cijaldemokratskem gospodarstvu v Mariboru je isti, kakor povsod, kjer pride ta stranka do moči in bese- de: socialni demokrati znajo lepo govoriti in hujskati, toda zelo slabo gospodariti. In ker je tako, smo opisati ta vzgled obširnejše Mariborčanom in ostalim krajem na štajerskem in Slovenskem v pouk in premišljevanje za volitve!

Resnica o novi stanovanjski naredbi, oziroma pra- vilniku. Na shodu stanovanjskih najemnikov v četr- tek, dne 4. t. m. v mariborskem Narodnem domu je, kakor se je nam poročalo, narodni socialist poslanec g. Brandtner izjavil, da sta za novi stanovanjski zakon glasovala tudi dva poslancev Jugoslov. kluba (SLS) in sicer dr. Gosar in Sušnik. G. Brandtner je izrekel to ne- resnico, ne da bi se poprej prepričal, ali odgovarja isti- ni ali ne. To vest je povzel iz Žerjavovega »Jutra«. Povdarjam, da je laž, da bi bil kateri poslanec naše stranke glasoval za Žerjav-Kukovevo stanovanjsko na- redbo ali zakon. Ljubljansko »Jutro« si je enostavno izmislilo to vest, a g. Brandtner — katerega sem do se- daj upošteval kot resnomislečega moža — prodaja to »Jutrovo« laž naprej. Popolnoma izključeno je, da bi bili zastopniki naše stranke v zakonodajnem odboru, bodisi v plenumu zbornice glasovali za Žerjavovo skr- pucalo, ker je naš klub principijelno glasoval kot opo- zicija proti predlogom vladne večine. Kdor pa hoče še naprej verjeti »Jutrovim« lažem in Brandtnejevem za- vijanjem resnice, prosto mu. — Kar pa se tiče vpraša- nja, zakaj se nisem udeležil zborovanja v Narodnem domu, bodi povedano, da sem bil tisti večer pri seji mariborskega občinskega sveta. Toliko o tej zadevi kot odgovor na vprašanje naših somišljenikov. — Franjo Žebot.

Minister dr. Niko Zupanič je bil v soboto v Mari- boru ter je sprejemal stranke na glavarstvu. Pa to nas ne zanima. Zanima nas bolj dejstvo, da je povabil k sebi zastopnika mariborskih Nemcev dr. Orosla in Nas- kota ter se pogovarjal z njima o bodočih volitvah. Naj- brže jih je snubil za radikalno stranko. Ali je bila za- rokta sklenjena ali ne, ne vem in nam je tudi vse eno. Radovedni pa smo, kaj poreče k temu »Tabor.« On se- veda te snubitve ne bo opazil in registriral, ker »Tabor« mora zdaj trobiti v svet in vpiti o sklenjenem paktu med Nemci in SLS, da s tem kričanjem prikrije in o- praviči zvezo med demokrati in socialnimi demokrati v občinskem svetu v Mariboru. Kaj ne, da je tako? Mi pa izrečemo k temu le dobrovoljno željo: Bog daj nor- cem okrog »Tabora« že enkrat pamet!

Minister dr. Zupanič se je mudil na Kraljevo v Ma- riboru, kjer je sprejemal na okr. glavarstvu stranke. Med drugimi se je oglašil pri g. ministru g. dr. Kuko- vec, ki je vprašal g. ministra, naj mu pove: kje je on, dr. Kukovec zgum politično orientacijo? O odgovoru

ministra Zupaniča kolegu Kukovcu bomo poročali po volitvah, ko dr. Kukovec ne bo treba za nekaj let iska- ti nobenih političnih orientacij.

Odborova seja Zupanske zveze za mariborsko o- krožje bo prihodnji četrtek, dne 11. januarja ob 11. uri predpoldne v Mariboru v dvorani gostilne Orovič v Vetrinjski ulici (po shodu zaupnikov SLS za maribor- ski sodni okraj levi breg). Vsi odborniki so vabljeni, da se sigurno udeležijo seje. — Ivo Urbas, predsednik.

Zbor zaupnikov za sodni okraj Maribor levi breg bo prihodnji četrtek, dne 11. januarja v dvorani gostil- ne Orovič v Mariboru. Začetek točno ob 9. (deveti) uri zjutraj. Pomotoma je na nekaterih osebnih povabilih izostala ura. V petek, dne 12. januarja, pa bo enak shod za desni dravski breg v istem lokalu in tudi ob 9. uri.

Statistika rojstev in smrti v Mariboru. V preteklem letu 1922 izkazuje statistika v treh mariborskih farah — stolna, magdalenska in frančiškanska glede rojstev in smrti sledeče izpremembe: Narodilo se je v stolni fari 194 (9) otrok, mrličev je bilo 119 (54) in porok 111. V Magdalenski fari je bilo 530 (279) rojstev, 449 (220) smrtnih slučajev in 142 porok. V frančiškanski fari je bilo 1139 rojstev, 121 (71) smrtnih slučajev in 137 porok. Zanimivo je, da se je narodilo več moških in da je tudi umrlo več moških. Ako bo torej mladi moški in ženski naraščaj živel in imamo enak pojav še pri- hodnja leta, bodo prišle mamice še v zadrego, katerega ženina izberejo svoji hčerki. Gotovo pa pridejo vse upa polne mladenke srečno »pod streho«, ker pač ni misliti, da bo v Mariboru vedno takšno pomanjkanja stano- vanj, kakor je sedaj. To pomanjkanje je vzrok, da je število porok razmeroma manjše, kakor sicer in tako je marsikateri mladenič ušel »sladkemu jarmu«. Tudi šte- vilo smrtnih slučajev je posebej v magdalenski fari manjše, ker je javna bolnica morala omejiti število bol- nikov in je torej obratovala v manjšem obsegu.

Plenarna seja mariborske gradbene akcije. V pon- deljek, dne 8. januarja 1923 ob 20. uri se vrši v pi- sarni Mar-Stan plenarna seja društva Mariborska gradbena akcija, h kateri so brez posebnega vabila s tem vabljeni tudi odbori dosedaj konstituiranih odse- kov, istoatko tudi gg. namestniki glavnega odbora in nadzorniki. Dnevni red: delovni program MGA in slu- čajnosti.

Darilo za novo leto je dobila občina Krčevina. Po- sestnik hotela »Meran« v Mariboru, g. Franc Friedl, je prinesel županu 5000 K, katera svota naj bi se obrnila v prid občine za delno poravnanje dolga, ki je nastal vsled stavbe novega mosta čez počehovski potok tik vilo- Polak. Občina je sicer ta dolg od 12.880 din. do osta- lega zneska 2130 din. že plačala in sedaj je tako sreč- na, da se lahko istega docela iznebi. Vsakemu, ki je nekda tja prišel, kjer ta most stoji, je v spominu tista neznosna situacija jako zgreznjenih potokovih škarp in tiste že skoraj neprehodljive hrvi. Ako pa prideš danes tja, se ti oko razvedri nad jako lepo Polakovo vilo pri ličnem Friedlovem mostu, katero ime mu je dano za vselej. Darovalcu izraza župan zahvalo ter mu želi vso srečo v novem letu.

Carinjenje blaga in nakup deviz. Od 1. januarja t. l. se carini blago brez vsakršnega odobrenja. Cari- narnica označi račun s svojim žigom, podpisom in šte- vilko deklaracije in s tem računom zamore vsakdo pri domačih bankah kupiti devizo, oziroma nakazati proti- vrednost računa v inozemstvo. Ker sedaj tudi poštna ca- rinarnica redno posluje, se ni treba več posluževati zbiralnih voz. Da se pa omogoči hitrejše carinjenje poštinih paketov se priporoča, da zahteva vsakdo od svojega dobavitelja, da pripne račun poštni spremnici, ker le v tem slučaju se zamorejo poštno pošiljke takoj ocariniti, ker ni treba naslovniku o dospelju kake po- šiljatve šele obveščati, temveč se mu ocarinjena pošilj- ka kar dostavi.

H. G. WELLS:

Zgodba o nevidnem človeku.

10

Kuhinja je bila prazna —

»Med vsemi nenavadnimi dogodki —!«

Zaklenila sta dvoriščna vrata, preiskala kuhinjo, je- dilno shrambo in pralnico jako natančno in nazadnje sta stopila še v klet. Žive duše ni bilo nikjer, pa najsi sta iskala še tako vestno.

Beli dan je našel častivredni par sedeti v vezi — Nista se mogla do kraja načuditi — In poleg njiju je pe- zabljeno gorela sveča —

»Med vsemi nenavadnimi dogodki —!« je začel go- spod major že dvajsetkrat in je dvajsetkrat obstal sredi stavka.

»Moj dragi«, je dejala gospa Bunting, »Susie pri- haja! Počakaj tule, da odide v kuhinjo, potem pa se tiho izmuzni gori v spalnico!«

VI.

Začarano pohištvo.

Zgodilo se je pa, da sta tisto jutro na binkoštni pon- deljek gospod in gospa Hall zarana vstala, še preden je prišla Millie na delo iz svoje sobe, in se skupno in ne- slišno podala v klet. Njuni posli tam doli so bili čisto zasebnega značaja in so bili v zvezi s kakovostjo Hallo- vega piva.

Sele ko sta bila v kleti, se je gospa Hall spomnila, da je pozabila v sobi steklenico s sarsaparillo. In ker je bila gospa Hall pri tem zasebnem poslu izkušen izvede- nec, je Hall uslužno stopil po steklenico.

Na hodniku je mimogrede našel, da so vrata tujčeve sobe odprta. Začudil se je, pa šel je po steklenico, ka- kor mu je bilo naročeno.

Vračajoč se v klet pa je opazil, da so zapahi na hišnih vratih odrinjeni in da vrata sploh niso zaklenjena. Mahoma se mu je zasvetilo, da je to v kakršnikoli zvezi

z odprtimi vrati tujeve sobe. Spomnil se je Henfreyjeve zločinske teorije. Saj je vendar čisto natančno vedel, da sta sinoči z ženo djala zapah pred hišna vrata, — še svečo je držal ženi pri tem poslu.

Obstal je in strmel. Nato pa je s steklenico v roki šel v gornje prostore. Potrkal je na gostova vrata. Ni bilo odgovora. Potrkal je še enkrat, nato pa je odprl in vstopil.

Tako je bilo, kakor si je mislil. Postelja je bila prazna, soba tudi. In kar je bilo še bolj čudno in tudi za njegove sicer nekoliko počasne možgane nerazumljivo — na stolu poleg postelje in po postelji je bila razmetana obleka, edina obleka tujeve, kolikor ga je on, Hall, poznal. Tudi njegov širokokrajni klobuk je bil malomarno obešen na posteljo.

Zavzet je gledal na vse to in tedaj je čul ženin glas iz kleti, glas, ki je iz njega donel tisti njemu dobro znani poudarek:

»George, kod pa hodiš —?«

Obrnil se je in pohitel po stopnicah.

»Johannice«, je pravil že med potom, »res je, kar je rekel Teddy! Ni ga v sobi! — In hišna vrata so odprta!«

Izprva ga ni dobro razumela. Ko pa je čula, kaj je, je sklenla, da bo sama pogledala v tujevo sobo. Hall je s steklenico šel naprej.

»In čeprav njega ni v sobi,« je pripovedoval, »je pa njegova obleka. In kaj dela brez obleke —? To je zelo čudno!«

Ko sta šla po kletnih stopnicah, sta oba, kakor sta pozneje ugotovila, slišala, da so se hišna vrata odprla in zaprla. Ker pa nikogar nista videla v veži, sta oba mislila, da se jima je samo zdelo in si nista o tem ničesar omenila. Gospa Hall je došla moža in pohitela po stopnicah naprej.

Nekdo je kihnil. Hall, ki je bil šest korakov zadaj, je mislil, da je kihnila žena, gospa Hall, ki je stopala pred njim, pa je mislila, da je kihnil mož. Odprla je tujeva vrata.

»Čudno —!« je dejala.

»Začula je tesno za seboj nekoga sopihati. Obrnila se je in se zavzela, ko je videla, da je mož še dobrih dvanajst korakov za njo na stopnicah. Pa mislila je, da se ji je samo zdelo, in par trenutkov pozneje je stal mož poleg nje.

Stopila sta v sobo. Gospa Hall je potipala pod odejo in po vzgljavi.

»Hladno —!« je rekla. »Celo uro ali že več ga že ni bilo tuk!«

Stala je pri postelji in tedaj se je zgodilo nekaj čisto nenavadnega.

Posteljne rjuhe in odeje so se nenadoma same po sebi zavile v klopčič in ta klopčič je zviškoma planil s postelje in se vrgel na tla. Prav tako je izgledalo, kakor bi bila nevidna roka pograbila posteljnino, jo zavila in vrgla na tla. In tujeve klobuk je poskočil, se zavrtel parkrat v zraku, naredil vrtoglav polukrog in se zagnal gospe Hall-ovi v obraz. Za njim je priletela z umivalnika brisača in nato se je hipoma dvignil v zrak stol, brezbrizno pometal raz sebe sukno in hlače, se suho in rezko nasmejaj, kakor se je imel navado smejati tujec, vrgel poredno svoje štiri noge kvišku, pomeril z njim proti gostilničarki in sunil proti njej.

Zakričala je in se obrnila k vratom. In stolove noge so se rahlo pa odločno položile na njen hrbet in jo porinile s soprogom vred skozi vrata. Vrata so se zaloputnila in zaklenila. Stol in postelja sta še za trenutek zaplesala v divjem zmagovalnem veselju in nato je bilo vse tiho.

Pol nezavestna se je zgrudila gospa Hall možu v naročje. Z veliko težavo sta jo spravila po stopnicah Hall in Millie, ki jo je privabil krik in vik na hodnik. Vtila sta jež krepčilega žganja v usta.

»Duhovi —!« je šepnila. »Vem, to so duhovi! Brala sem o njih v knjigah! Mize in stoli, ki plešejo in skačejo, —!«

»Se požirek, Johanie!« je silil Hall. »To te bo pokrepčalo!«

»Zakleni hišna vrata!« je hlastnila žena. Ne pusti ga več v hišo! — Zdelo se mi je, da bo kaj takega! — Saj sem si mislila —! Tista velika očala in tista povita glava! — In nikdar ni šel v cerkev ob nedeljah —! In tiste steklenice —! Več nego je prav da jih ima —! Začaral je pohištvo! Moj Bog, mojo dobro, lepo pohištvo —! Prav tisti stol, ki je v njem sedela moja ljuba rajna mati, ko sem bila še otrok —! In vzdignil se je zoper mene —!«

»Se požirek —!« je ponujal Hall. »Razburjena si!«

Poslala sta služkinjo preko ceste v zlato jutranje solnce gori k Sandyju Wadgers, kovaču.

Pozdrave da mu pošilja Hall sta naročila naj pove, in da se pohištvo gori v sobi izredno čudno obnaša. Ali bi hotel priti nekoliko na obisk?

Izkušeni mož je bil kovač Wadgers, zelo izkušen in iznajdljiv.

Potegnil je obraz v resne gube.

»Preklicana reč, če to ni čarovnija!« Tako je bilo njegovo naziranje, ko je čul deklino pripovedovanje.

Zelo zabrižen je stopal za njo k Hallu. Hotela sta ga kaj peljati v gornjo sobo, pa se mu prav nič ni mudilo. Rajši je ostal v veži.

Husterjev pomočnik je radovedno gledal preko ceste iz okna prodajalne. Poklicali so tudi njega na poset. V par minutah je seveda prišel tudi gospod Huster za njim, lastnik tobačne prodajalne. Anglosaksonski nadarjenosti za parlamentarizem se je takoj pokazala, mnogo so govorili, pa malo sklenili.

»Najprvo in predvsem,« je zasodil kovač Wadgers, »najprvo in predvsem moramo ugotoviti dejstva. Tale vra-

ta,« — je opimal, »so bila odprta. In odprta vrata so odprta vrata in vedno nekaj pomenijo —!«

In hipoma in na splošno začudenje — saj ga nihče ni videl vstopiti! — so se gori na hodniku odprla vrata — kar sama od sebe — in ko so še strmeli vanje, se je prikazala med njimi zavita in povita postava tujeve in njegova nezmislno velika očala so bolj ko kedaj prej mrtvo in prazno in srepo strmela naokrog.

Kočija (štirisedežna)

prevlečena z usnjem, skoraj nova se proda po najnižji ceni v Pletarni, reg. zad. z om. z. v Strnišču pri Ptuj, žel. postaja Sv. Lovrenc na Drav. polju. 3 3 5

NAJBOLJŠE IN NAJCENEJŠE

pa tudi najlepše blago za obleke, kakor sukno, hlačevina, volneno blago, plavina, cefir, šifon, platno, izgotovljene obleke, srajce, predpasniki, nogavice, robci, odeje i. t. d. se dobi pri

J. ŠOŠTARIČ - MARIBOR
Aleksandrova cesta 13.

Spodnještajerska ljudska posojilnica

v Mariboru, Stolna ulica šte. 6, r. z. z n. z.

obrestuje od 1. novembra 1922 navadne hranilne vloge, katere se zamore vsak čas dvigniti

po 5%

Vloge ha trimesečno odpoved po 5 1/2%, večje in stalnejše vloge po dogovoru od 6% do 6 1/2%.

2-8

939

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA

Podružnica v Mariboru.

Začasno: Koroška cesta 1/l. Telefon 311. Brzjavlj: Gospobanka.

Centrala: Ljubljana. Podružnice: Djakovo, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled.

Interesna skupnost s Sveopčo Zanatlijsko banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu in Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerve skupno z afilijacijami čez K 80.000.000 —, vloge nad K 350.000.000.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje. — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tekočem računu.

Pooblaščen predajalec srečk državne razredne loterije.

Potrni neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je Vsemogočni danes jutraj ob 5. uri po kratki in mučni bolezni v starosti 67 let, previdenega s sv. zakramenti, nenadoma odpoklical k sebi v boljše življenje našega nad vse ljubljenega, predobrega soproga ozir. očeta starega očeta, brata, svaka, tasta in strica gospoda

Ferdinand Gologranc

stavbenik, posestnik in podžupan Okolice Celje, član načelstva Posojilnice, upravni svetnik Delniške pivovarne, ustanovni in podporni član raznih društev i. t. d.

Pogreb predragega pokojnika bo v nedeljo, dne 7. januarja 1923, ob 15. uri iz hiše žalosti Gaberje 64 na Okoliško pokopališče.

Sv. maša zadušnica se bode brala v tukajšaji župni cerkvi v ponedeljek, dne 5. januarja 1923 ob 8. uri.

Blag mu spomin!

CELJE-GABERJE, dne 5. januarja 1923.

Žalujoče rodbine Gologranc, Koželj-Sodin, Novak in Potočnik.

Nosite zaradi
njihovih velikih
prednosti
PALMA

kaučuk pot-
pefnike in pot-
plate

